

MUS

Programa d'educació musical de primera ensenyança de l'Escola Andorrana

Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior

Govern d'Andorra

Programa d'educació musical de primera ensenyança de l'Escola Andorrana

Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior

Govern d'Andorra

Programa d'educació musical de primera ensenyança de l'Escola Andorrana

Aquest programa correspon a l'annex IV del Decret del 17-11-2021 dels programes de les àrees d'aprenentatge i de les competències transversals de primera ensenyança de l'Escola Andorrana

Coordinat per: Salvador Sala, cap de l'Àrea d'Ordenament Curricular

Grup de redacció del programa:

Josep Alsina, professor del Departament de Didàctica de l'Expressió Musical i Corporal de la Universitat de Barcelona

Miquel Alsina, professor del Departament de Didàctica de l'Expressió Musical de la Universitat de Girona

Noemí Bové, mestra especialista d'educació musical, Escola Andorrana de Santa Coloma

Roger Mas, tècnic especialitzat de l'Àrea d'Ordenament Curricular, coordinador del grup de redacció

Neus Hernández, tècnica especialitzada de l'Àrea d'Ordenament Curricular, coordinadora del grup de redacció

Disseny: www.pixelconcepte.com

ISBN: 978-99920-0-931-4

Dipòsit legal: AND.346-2021

Adreça i contacte:

Àrea d'Ordenament Curricular

Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior

Avinguda Rocafort, 21-23. AD600 Sant Julià de Lòria

www.educacio.ad

Índex

Introducció	6
Competències específiques	8
C1. Crear fragments musicals i coreografies mitjançant l'exploració, la selecció, fragments musicals i la combinació de diversos recursos musicals	10
Criteris d'avaluació de la C1	12
Expectatives de final de cicle de la C1	12
C2. Interpretar música amb la veu, el cos, objectes i instruments	14
Criteris d'avaluació de la C2	16
Expectatives de final de cicle de la C2	17
C3. Analitzar la música escoltada a partir de les seves característiques, intencions i funcions	19
Criteris d'avaluació de la C3	21
Expectatives de final de cicle de la C3	21
Recursos d'aprenentatge	24
Bloc 1. Creació musical	25
Bloc 2. Expressió, participació i interpretació	27
Bloc 3. Anàlisi musical	30
Quadres de síntesi	33
Quadre de síntesi de la C1	34
Quadre de síntesi de la C2	36
Quadre de síntesi de la C3	38

Introducció

El programa d'educació musical de primera ensenyança es desplega, principalment, en tres àmbits: l'àmbit d'un mateix, l'àmbit de la relació amb els altres i l'àmbit de l'aprenentatge. L'educació musical està al servei del coneixement d'un mateix. Contribueix, mitjançant els processos de producció musical de l'alumnat, a l'enriquiment de la seva creativitat i, per tant, participa en l'enriquiment del patrimoni cultural i artístic andorrà i universal.

L'educació musical està al servei de la comunicació amb els altres. Desenvolupa l'esperit crític relacionat amb la utilització de les tecnologies de la informació i de la comunicació i dels mitjans audiovisuals. Contribueix, mitjançant el cant, a l'aprenentatge de les llengües i a l'alfabetització, a l'educació de les emocions i a l'adquisició d'hàbits de vida saludables amb la presa de consciència del respecte al paisatge sonor i la sostenibilitat de l'entorn acústic. Així mateix, l'abstracció a la qual indueix la música pot ajudar en el desenvolupament del pensament complex de l'alumne i, per tant, en la resolució creativa dels problemes que pot plantejar la vida.

Tot i centrada en un context lúdic, l'educació musical aporta el rigor, la disciplina amb un mateix i l'autocrítica constants que poden afavorir l'organització, la planificació i l'avaluació del propi procés d'aprenentatge i de treball, així com aprendre a escoltar els altres i també a escoltar-se a si mateix. Fomenta en l'alumne el diàleg, la comunicació, el respecte, la tolerància i el compromís social, integrant els valors i els elements culturals propis per afavorir el desenvolupament tant personal com de la societat en general. Estableix ponts de diàleg entre les preferències de l'alumnat, potencia la sensibilitat envers les cultures i facilita, alhora, la seva integració.

Finalment, l'educació musical es troba al servei de la comunicació de resultats de l'aprenentatge. La música permet afegir intensitat i emocions a les produccions escolars combinant-se amb altres llenguatges com, per exemple, les imatges i els textos. En aquest sentit, el seu ús pot esdevenir un enriquiment per millorar les comunicacions de resultats obtinguts pel treball global o interdisciplinari.

Competències específiques

El programa d'educació musical de primera ensenyança està plantejat al voltant de dos eixos: l'eix d'expressió i l'eix de percepció. En l'eix d'expressió se situen dos competències específiques.

La primera és "Crear fragments musicals i coreografies mitjançant l'exploració, la selecció i combinació de diversos recursos musicals". L'acció de crear es basa en la imaginació, la improvisació i l'expressivitat, que, per separat o combinant-les entre elles, faciliten i simplifiquen l'escriptura rítmica i melòdica per crear fragments musicals i coreografies.

La segona competència és "Interpretar música amb la veu, el cos, objectes i instruments". L'acció d'interpretar a partir de la simplificació i la posada en pràctica de la lectura rítmica, melòdica i harmònica permet desenvolupar les capacitats rítmiques, motrius i expressives del cos, així com el desenvolupament de la capacitat d'entonació i de l'oïda interna.

En l'eix perceptiu se situa la tercera competència, "Analitzar la música escoltada i la dansa a partir de la identificació de les seves característiques, intencions i funcions". Permet, per una banda, desenvolupar la capacitat sensorial i perceptiva, la capacitat de relaxació i de concentració i la valoració del silenci; i per l'altra, l'adquisició d'hàbits relacionats amb l'escolta.

Finalment, cal destacar que les tres competències que planteja el programa –crear, interpretar i analitzar– dins d'un enfocament de treball per competències requereixen que es mobilitzin de manera complementària i simultània.

A més, per fomentar el desenvolupament d'una cultura i d'una ciutadania democràtiques s'han destacat els aspectes de tot el programa que hi estan relacionats. En efecte, s'indiquen al llarg del programa, amb el símbol¹ que representa el model competencial del Marc de referència de competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa, tots els aspectes relacionats amb la formació d'una ciutadania activa i responsable, amb consciència crítica, capaç de respectar els altres, col·laborar pel bé de la col·lectivitat i participar en una societat democràtica i plural.

¹ La relació amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa s'indica amb el símbol següent:

C1. Crear fragments musicals i coreografies mitjançant l'exploració, la selecció i la combinació de diversos recursos musicals

La primera competència es concreta en l'expressió musical a través de la creació de peces musicals de curta durada mitjançant la combinació de sons per fer un tot amb sentit musical. I abraça des de l'infant que pica de mans sense encara saber que fa música fins al que crea a partir de la combinació de sons, ritmes, melodies i altres elements musicals.

La creació coreogràfica s'entén com aquella creació de moviments corporals, individuals o en grup, lligats a una música determinada. La música emprada per crear les coreografies pot ser improvisada, composta pels mateixos alumnes o bé enregistrada.

Un procés creatiu musical s'explica per una primera fase d'experimentació i en paral·lel una pràctica constant d'exploració sensorial i auditiva, així com d'exploració i relació amb altres llenguatges, per arribar a una selecció i valoració del que s'està component mitjançant el guiatge del docent².

La competència "Crear fragments musicals i coreografies mitjançant l'exploració, la selecció i la combinació de diversos recursos musicals" pivota al voltant de tres dimensions que es retroalimenten per donar sentit a la competència. La primera dimensió, "Descobrir les possibilitats que ofereix l'experimentació amb sons", busca que l'alumne exerciti l'escolta i aprengui a escoltar i alhora a escoltar-se per descobrir així paratges, paisatges i universos sonors tot manipulant els sons de forma experimental amb objectes sonors i instruments musicals³. L'alumne mobilitzarà l'acció de descobrir amb diferents mecanismes com la visualització amb l'ajuda de suports i recursos digitals on els sons es tradueixen en models gràfics.

"Inventar peces musicals i coreografies mitjançant el joc i la improvisació" és la dimensió que afavoreix la creació de petites obres musicals i coreogràfiques per part de l'alumne mitjançant les combinacions de sons, ritmes, melodies, timbres, moviments corporals i moviments en l'espai que més s'adeqüin a la finalitat expressiva de la creació⁴.

² Es relaciona amb la competència de cultura democràtica del Consell d'Europa: 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

³ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 4, "Obertura a la diversitat cultural i a altres creences, visions del món i pràctiques"; 9, "Tolerància envers l'ambigüitat"; 12, "Habilitats d'escolta i observació" i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

⁴ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 10, "Habilitats d'aprenentatge autònom" i 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües".

Aquesta dimensió pren com a element central la distensió que facilita el joc. Aquesta distensió provoca efectes desinhibidors propicis per a la improvisació, tant musical com corporal, de manera que es potencia la creativitat.

Finalment, la tercera dimensió, “Transformar la música escoltada en coreografies”, consisteix en la conversió de la música en moviment corporal per part de l’alumne, traducció que generalment es fa en grup. El moviment corporal reflecteix allò que s’escolta de forma activa⁵. Aquesta dimensió desenvolupa una expressió corporal estètica en relació principalment amb els elements musicals com el ritme, la melodia, el timbre o el caràcter i permet copsar les formes musicals. La dansa és un llenguatge artístic comú a diferents àrees i cada àrea la fa servir amb intencions diferents. Des del punt de vista musical, la dansa és un llenguatge que s’escolta; és a dir, una manera de gaudir i percebre la música movent-se.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Cal treballar aquesta competència des del joc heurístic i algorítmic i des de la creació guiada amb la finalitat de crear produccions musicals per si mateixes o per servir alguna altra finalitat creativa. En aquest sentit, la tecnologia pot facilitar la tasca i donar una gran varietat de recursos.

L’experimentació es pot treballar tant amb la veu com amb el cos, objectes o instruments a partir de diversos disparadors com idees, sensacions, estímuls o, fins i tot, a partir de materials, dibuixos, formes visuals i plàstiques prèviament seleccionats. Per exemple, un full en blanc pot representar el silenci i un punt, el so; una línia, un so llarg i un estrip del paper, el soroll. Es pot fer música amb qualsevol element, com un paper de diari; l’important és expressar i saber què volem expressar.

En l’experimentació de sons a través d’objectes és important el fet de fer participar l’alumne a l’hora de proposar objectes que ell cregui que presenten una qualitat sonora (capses de cartró, closques de coco, recipients variis...). Un cop a l’aula serà enriquidor analitzar conjuntament les possibilitats sonores dels objectes aportats i fer-ne una classificació. A més a més, el fet de compartir-los o adaptar-los a cada alumne pot portar a una creació experimental i valorar-la per a un enregistrament sonor o audiovisual posterior⁶.

La invenció de peces musicals i coreogràfiques afegeix a l’experimentació anterior el fet de pensar i seguir una estructura com a regles constituents del mateix joc. I imposa una manera de desenvolupar el discurs musical i coreogràfic⁷. Es poden oferir estructures i formes per orientar el discurs i ordenar les idees musicals que es vulguin desenvolupar com, per exemple, línies verticals i triangles.

La realització de les coreografies convé treballar-la a partir de l’audició i de la comprensió de les parts i el tot de la música en relació amb les possibilitats corporals individuals i grupals. Serà imprescindible que l’alumnat aprengui codis per escriure els moviments corporals i les coreografies i que hagi experimentat un repertori ampli⁸.

⁵ Es relaciona amb la competència de cultura democràtica del Consell d’Europa: 12, “Habilitats d’escolta i observació”.

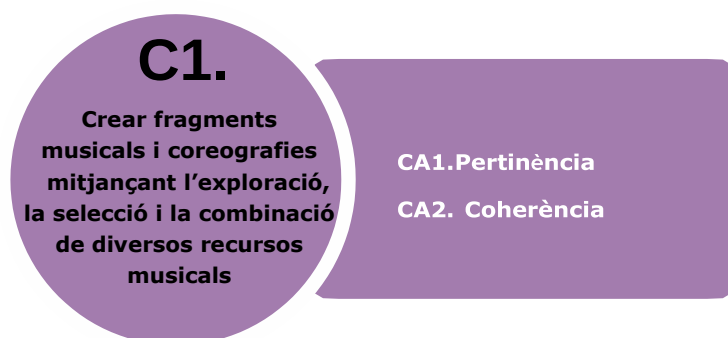
⁶ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d’Europa: 3, “Valorar la democràcia, la justícia, l’equitat, la igualtat i l’Estat de dret” i 5, “Respecte”.

⁷ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d’Europa: 3, “Valorar la democràcia, la justícia, l’equitat, la igualtat i l’Estat de dret”; 5, “Respecte” i 19, “Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació”.

⁸ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d’Europa: 12, “Habilitats d’escolta i observació”; 18, “Coneixement i comprensió crítica d’un mateix” i 20, “Coneixement i comprensió crítica del món”.

La creació musical, molt relacionada amb els blocs de recursos següents, sobretot amb la improvisació, inclou la composició també l'enregistrament sonor i audiovisual i el recull de la música en paper.

Criteris d'avaluació de la C1

Expectatives de final de cicle de la C1

PRIMER CICLE

Al final de primer cicle de primera ensenyança, quan l'alumne crea fragments musicals i coreografies, mostra pertinència quan reproduceix cèl·lules rítmiques que ja té integrades en els seus recursos expressius. Realitza ritmes seleccionant timbres i elements musicals integrats. Segueix la pulsació i el temps fort de cançons senzilles a mode d'acompanyament rítmic. En el cas de les coreografies, executa lliurement moviments, passos i desplaçaments apresos seguint una música donada⁹.

D'altra banda, l'alumne aconsegueix una resposta coherent entre l'expressió dels elements musicals en una peça musical. En la creació de coreografies, també aconsegueix una resposta coherent en relació amb el que la música transmet a partir de moviments integrats¹⁰.

SEGON CICLE

Al final de segon cicle de primera ensenyança, quan l'alumne crea fragments musicals i coreografies, utilitza amb pertinència cèl·lules rítmiques a partir de les que ja té integrades en els seus recursos expressius. Realitza ritmes seleccionant timbres i elements musicals integrats, atenent a figures musicals, dinàmica i tempo. Elabora ritmes i obstinats per acompanyar cançons senzilles de manera pertinent. En el cas de les coreografies, selecciona i combina, a partir d'unes pautes donades, moviments, passos i desplaçaments seguint una música donada¹¹.

D'altra banda, l'alumne crea de manera coherent amb intencionalitat expressiva la seva obra musical. També aconsegueix una coherència entre els diferents elements musicals emprats en aquesta creació. Pel que fa a

⁹ Es relaciona amb la competència de cultura democràtica del Consell d'Europa: 14, "Flexibilitat i adaptabilitat".

¹⁰ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 14, "Flexibilitat i adaptabilitat"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües" i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

¹¹ Es relaciona amb la competència de cultura democràtica del Consell d'Europa: 14, "Flexibilitat i adaptabilitat".

les coreografies, aplica els elements corporals en l'obra coreogràfica en coherència amb la finalitat expressiva¹².

TERCER CICLE

Al final de tercer cicle de primera ensenyança, quan l'alumne crea fragments musicals i coreografies, utilitza i combina amb pertinència cèl·lules rítmiques a partir de les que ja té integrades en els seus recursos expressius. Selecciona timbres i elements musicals atenent a figures musicals, dinàmica, tempo i paràmetres sonors. Elabora ritmes i obstinats i els combina entre ells de manera pertinent. En la creació de coreografies, l'alumne crea i combina de manera pertinent coreografies a partir de músiques donades o de lliure elecció¹³.

D'altra banda, l'alumne aplica els recursos expressius (instruments musicals, objectes sonors, el propi cos com a instrument) en coherència amb la intencionalitat expressiva de la creació musical. També aconsegueix una coherència entre els diferents elements emprats en aquesta creació. En la creació de coreografies té en compte la intencionalitat de la tasca per aconseguir una resposta coherent amb la seva dificultat i la finalitat expressiva¹⁴.

¹² Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 14, "Flexibilitat i adaptabilitat"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües" i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

¹³ Es relaciona amb la competència de cultura democràtica del Consell d'Europa: 14, "Flexibilitat i adaptabilitat".

¹⁴ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 14, "Flexibilitat i adaptabilitat"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües" i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

C2. Interpretar música amb la veu, el cos, objectes i instruments

Interpretar música vol dir desenvolupar la capacitat de traduir en música les sensacions, sentiments, emocions o idees pròpies o d'altres. En la interpretació de la música, un element important és la partitura, a què, si cal, es pot afegir algun suport escrit que ajudi a la interpretació com, per exemple, les inicials de les notes o anotacions que ens ajudin a recordar la peça musical. Aquests són aspectes que poden facilitar i simplificar la lectura rítmica, melòdica i harmònica. Ara bé, la partitura no és un element indispensable, perquè es pot interpretar música no escrita, ja sigui per imitació o per transmissió oral¹⁵.

Interpretar música amb el cos pot tenir dos enfocaments diferenciats, el cos entès com a instrument o bé el cos entès com a expressió d'allò que s'escolta, és a dir com a ball¹⁶.

La competència "Interpretar música amb la veu, el cos, objectes i instruments" es distribueix en tres dimensions. Tenen punts de connexió amb les dimensions de la competència anterior, si bé cal entendre-les des de la perspectiva interpretativa.

La primera dimensió, "Utilitzar les possibilitats sonores de la veu, el cos, els objectes i els instruments" mitjançant la cerca i la descoberta convida a l'exploració de les pròpies possibilitats interpretatives mitjançant l'exploració d'elements musicals com la dinàmica, la intensitat, el timbre, l'altura o la durada, entesos com a recursos musicals expressius. Caldrà, doncs, treballar diverses tècniques relacionades amb aquesta exploració com, per exemple, l'escalfament i la projecció vocal o la tècnica instrumental¹⁷.

La segona, "Reproduir peces musicals i coreografies escoltades o escrites", es manifesta en allò que habitualment entenem per interpretació: la traducció de la lectura d'una partitura senzilla o d'una audició

¹⁵ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües" i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

¹⁶ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 12, "Habilitats d'escolta i observació" i 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües".

¹⁷ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües" i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

en una obra musical viva o dansa¹⁸. Els instruments musicals poden ser diversos com, per exemple, instruments de percussió indeterminada o de percussió determinada.

La reproducció de peces musicals o coreografies, en principi, consisteix a fer una rèplica d'allò que està escrit, s'ha escoltat o s'ha vist. Tot i així, aquesta rèplica sempre té diferents graus de fidelitat i precisió respecte a l'original, tant en la reproducció musical com en la reproducció corporal¹⁹.

La tercera dimensió, “Improvisar música i moviments a partir de l'experimentació i el joc”, es basa en l'aspecte lúdic i experimental, i comporta que l'alumne pugui desinhibir-se i obrir-se a improvisacions musicals i corporals seguint els ritmes i les melodies. La improvisació musical i corporal és el resultat d'una interacció permanent, d'un diàleg amb els altres o amb un mateix. S'està atent a les sensacions, les idees, les emocions o els sentiments propis o dels altres per transformar-los en moviments o en música. En aquest procés és essencial explorar el món dels sons mitjançant l'escolta atenta²⁰.

¹⁸ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 12, “Habilitats d'escolta i observació” i 15, “Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües”.

¹⁹ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 12, “Habilitats d'escolta i observació” i 15, “Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües”.

²⁰ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 4, “Obertura a la diversitat cultural i a altres creences, visions del món i pràctiques”; 9, “Tolerància envers l'ambigüitat”; 15, “Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües” i 18, “Coneixement i comprensió crítica d'un mateix”.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Per afavorir l'aprenentatge d'aquesta competència caldrà potenciar l'anàlisi de l'obra musical mitjançant una repetició sempre reflexiva. En aquest sentit és important que s'ofereixin models i bones pràctiques davant l'estudi o la preparació de qualsevol peça musical²¹. Per exemple, s'oferiran bons models sobre com estudiar i, si escau, memoritzar una peça musical localitzant-ne les repeticions, analitzant la línia melòdica o descobrint l'existència de cèl·lules rítmiques repetides.

Caldrà atendre també les intencions de la música interpretada i allò que pretén transmetre i comunicar. En aquest sentit és aconsellable que, des d'un principi, es tingui cura de la interpretació dels matisos i de la dinàmica de la peça²².

Per al desenvolupament d'aquesta competència és desitjable accedir a una certa varietat d'instruments musicals de manera que es faciliti i potenciï la creació de grups per fer música en viu. Grups que, des d'una perspectiva competencial, seria convenient que poguessin actuar en viu als actes i celebracions del centre davant d'un públic²³.

Criteris d'avaluació de la C2

²¹ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític" i 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix".

²² Es relaciona amb la competència de cultura democràtica del Consell d'Europa: 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

²³ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 14, "Flexibilitat i adaptabilitat" i 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües".

Expectatives de final de cicle de la C2

PRIMER CICLE

Al final de primer cicle de primera ensenyança, quan l'alumne interpreta música amb la veu, el cos, objectes i instruments, és precís quan imita ritmes, melodies i moviments corporals amb relativa precisió i seguint les pautes de direcció. A més, també és capaç de llegir amb relativa precisió ritmes bàsics i melodies simples, així com d'interpretar amb relativa precisió moviments corporals apresos²⁴.

D'altra banda, l'alumne interpreta la música amb desinhibició (evitant tensions, de manera relaxada), alhora que expressa emocions i sentiments en produccions senzilles, prèviament treballades²⁵.

SEGON CICLE

Al final de segon cicle de primera ensenyança, quan l'alumne interpreta música amb la veu, el cos, objectes i instruments, és precís, tant en la interpretació individual com en grup, quan executa ritmes, melodies, passos i moviments corporals. L'alumne s'integra en un conjunt coral, musical i corporal²⁶.

D'altra banda, segueix la seqüència d'un procés establert de manera desinhibida, seguint les pautes de direcció. A més, a l'hora d'emprar la veu, el cos i els instruments musicals, valora les seves capacitats expressives i les explota en totes les seves possibilitats per expressar emocions i sentiments. A l'hora d'improvisar amb instruments, cantant o ballant dins un grup, l'alumne interpreta ritmes i melodies seguint una harmonia i fent moviments corporals lliures i espontanis²⁷.

TERCER CICLE

Al final de tercer cicle de primera ensenyança, quan l'alumne interpreta música amb la veu, el cos, objectes i instruments, és precís, tant en la interpretació individual com en grup, quan superposa melodies com a polifonies i acords com a harmonies, així com ritmes i polirítmies²⁸. Col·labora en la interpretació grupal de manera autònoma per tal d'aconseguir una cohesió dins la interpretació en equip²⁹. A més, s'espera que la seva interpretació sigui al màxim de fidel possible a la peça musical original amb un bon grau de precisió.

D'altra banda, l'alumne fa una interpretació, individualment o en grup, de manera desinhibida en un moment de la peça treballada, ja sigui amb la veu, el cos, objectes o instruments. En la interpretació en grup, valora i respecta les possibilitats expressives, tècniques i musicals dels altres³⁰. Finalment, l'alumne fa

²⁴ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües" i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

²⁵ Es relaciona amb la competència de cultura democràtica del Consell d'Europa: 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües".

²⁶ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües"; 16, "Habilitats de cooperació" i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

²⁷ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 2, "Valorar la diversitat cultural"; 4, "Obertura a la diversitat cultural i a altres creences, visions del món i pràctiques"; 5, "Respecte"; 9, "Tolerància envers l'ambigüitat"; 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 13, "Empatia"; 14, "Flexibilitat i adaptabilitat"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües"; 16, "Habilitats de cooperació" i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

²⁸ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües" i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

²⁹ Es relaciona amb la competència de cultura democràtica del Consell d'Europa: 16, "Habilitats de cooperació".

³⁰ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 2, "Valorar la diversitat cultural"; 4, "Obertura a la diversitat cultural i a altres creences, visions del món i pràctiques"; 5, "Respecte"; 9, "Tolerància envers

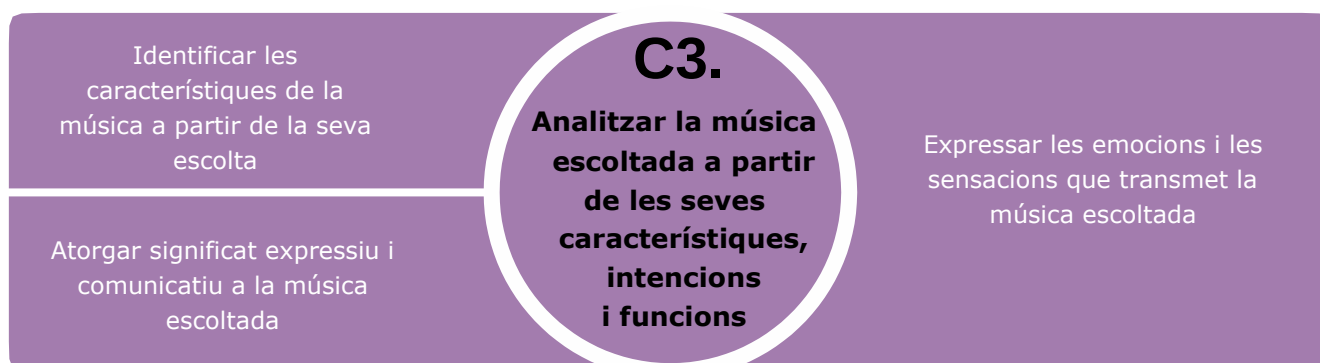
una petita improvisació individual de manera desinhibida en un moment de la interpretació, ja sigui amb la veu, el cos, objectes o instruments, arribant a una producció equilibrada en recursos³¹.

l'ambigüitat"; 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 13, "Empatia"; 14, "Flexibilitat i adaptabilitat"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües" i 16, "Habilitats de cooperació".

³¹ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües" i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

C3. Analitzar la música escoltada a partir de les seves característiques, intencions i funcions

L'acció d'analitzar és essencial en si mateixa. S'entén com una escolta activa de la música, implica identificar les seves característiques, poder expressar el que ens fa sentir i donar-li significat³².

Analitzar també ve a completar les altres dos competències, crear i interpretar. Tant la creació com la interpretació necessiten l'anàlisi per seguir un procés adequat i obtenir un resultat òptim. En aquest sentit, la concentració que requereix l'anàlisi afavoreix el coneixement profund d'una peça musical i ajuda a evitar dispersions i repeticions³³.

La primera dimensió, "Identificar les característiques de la música a partir de la seva escolta", ens permet fer una aproximació de manera analítica discernint els trets essencials de qualsevol peça en relació amb els elements musicals que la formen, com ritme, tempo, dinàmica, instruments, melodia...³⁴

"L'expressió de les emocions i les sensacions que transmet la música escoltada" es pot fer a través de diversos llenguatges (corporal, gestual, verbal, gràfic...) i aquí és cabdal entrar en el món dels matisos musicals³⁵. Es tracta que l'alumne expressi el que sent al marge de qualsevol altra influència. Aquestes emocions i sensacions que li transmet la música escoltada dependran del moment, de l'entorn i de les vivències personals. Alhora està molt vinculada a la intencionalitat de la música, és a dir, lligada a la idea d'allò que es pretén aconseguir amb la peça musical.

La tercera dimensió, "Atorgar significat expressiu i comunicatiu a la música", explora i potencia la pròpia opinió per generar criteri a l'hora de parlar de música. Aquesta dimensió va molt lligada a la dimensió anterior, ja que demana l'ús del llenguatge més adequat per descriure allò que s'escolta, se sent, es pensa i s'explica³⁶.

³² Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític" i 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües".

³³ Es relaciona amb la competència de cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític".

³⁴ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític" i 12, "Habilitats d'escolta i observació".

³⁵ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües" i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

³⁶ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 12, "Habilitats d'escolta i observació" i 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües".

L'acció d'atorgar significat expressiu i comunicatiu a la música escoltada està estretament vinculada a les funcions de la música. Per tant, com a acte expressiu i comunicatiu, està relacionada amb la font i el context d'on prové aquesta música, el seu origen, i també té en compte el context de l'oient com a destinatari³⁷.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Tota música és composta o interpretada dins d'un ventall de contextos històrics, culturals i socials. En aquest exercici, l'alumne descobreix la riquesa i la diversitat musical, tant propera com universal. Això li permet identificar-se mitjançant la música i li proporciona un sentiment de pertinença³⁸.

Aquesta competència cal treballar-la des de l'audició d'aula fins a, en la mesura del possible, l'audició amb l'assistència a concerts. Caldrà que l'alumnat parli de la música que ha escoltat i de com l'ha sentit i pensat, sigui d'obres interpretades per companyes o companys i obres musicals enregistrades o d'obres interpretades en viu³⁹.

La dansa també és un mitjà adient per analitzar la peça musical i expressar-la amb el cos. La coreografia és l'art de compondre moviments, figures i passos d'acord amb la música. Qualsevol música es pot ballar independentment de si és una dansa o no. Amb el moviment musical i el joc es pot treballar la pulsació, l'accent, les frases musicals, les formes, els obstinats, els ritmes i els estils⁴⁰.

La descripció i l'anàlisi de la música han d'anar més enllà dels termes de m'agrada o no m'agrada per aproximar-se als motius de tipus tècnic o expressiu pels quals pot agradar o no. També, tal com exposarem a continuació, és important fer-ho contextualitzant el gènere i l'estil musical en l'àmbit en què es desenvolupa⁴¹.

L'anàlisi musical a primera ensenyança es pot fer basant-se en un procediment purament tècnic, descompassant i identificant els elements de la música escoltada, però cal no oblidar altres maneres de fer basades en la interpretació de la música escoltada a través d'altres llenguatges com les grafies, els dibuixos o la relació de sons amb els colors. Aquestes dos maneres d'analitzar es poden anar alternant i adaptant al tipus de música que s'ha d'analitzar i sobretot al nivell cognitiu de l'infant. D'aquesta manera, una anàlisi formal es pot convertir en un joc engrescador i dinamitzador⁴². La visualització de coreografies i musicogrames es pot emprar com a canal i vehicle per a l'audició i l'anàlisi⁴³.

³⁷ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació" i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

³⁸ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 2, "Valorar la diversitat cultural"; 4, "Obertura a la diversitat cultural i a altres creences, visions del món i pràctiques"; 9, "Tolerància envers l'ambigüitat"; 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació" i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

³⁹ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític" i 12, "Habilitats d'escolta i observació".

⁴⁰ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 14, "Flexibilitat i adaptabilitat"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix" i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

⁴¹ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític" i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

⁴² Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix" i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

⁴³ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític" i 12, "Habilitats d'escolta i observació".

Cal destacar que la crítica musical, atenent les tres dimensions d'aquesta competència, cal fer-la d'acord amb el context de la música mateixa. Així, per exemple, és convenient que s'analitzi la música popular sota els seus propis paràmetres i la música clàssica sota els seus. Tenir-ho present farà que la valoració de la peça musical estigui arrelada en allò que li dona sentit⁴⁴.

En aquest sentit serà interessant conèixer i generar activitats a partir de les diverses procedències de l'alumnat. La diversitat enriqueix i afavoreix el pas de la multiculturalitat a la interculturalitat⁴⁵.

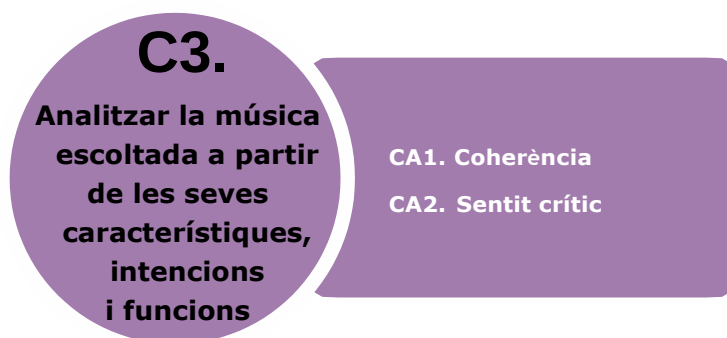

Per desenvolupar aquesta dimensió, si és amb el llenguatge verbal, caldrà utilitzar, des d'un bon principi, un vocabulari específic i adequat a cada aspecte treballat anomenant, per exemple, agut o greu els sons i no alt o baix.

Es poden crear situacions de contrast entre les intencions de la música. També es pot fer escoltar una música amb una intenció fàcilment identificable i treure-la de context de manera lúdica, és a dir, separar la intencionalitat d'origen de la de recepció⁴⁶. Descontextualitzar la música serveix per adonar-nos de les seves funcions i intencions i copsar les seves característiques.

Criteris d'avaluació de la C3

Expectatives de final de cicle de la C3

PRIMER CICLE

Al final de primer cicle de primera ensenyança, quan l'alumne analitza la música escoltada emprant de forma guiada diversos llenguatges (gràfic, corporal, literari), és coherent quan identifica i classifica les intensitats, les durades i les altures de la música, amb la finalitat d'entendre-la i gaudir més. Així mateix, reconeix els paràmetres del so a partir de l'exploració d'ambients sonors i identifica els materials i instruments que els

⁴⁴ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític" i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

⁴⁵ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 4, "Obertura a la diversitat cultural i a altres creences, visions del món i pràctiques"; 5, "Respecte"; 9, "Tolerància envers l'ambigüitat"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix" i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

⁴⁶ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 12, "Habilitats d'escolta i observació" i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

generen. També hi identifica amb coherència alguna emoció, sentiment, idea o personatge⁴⁷.

D'altra banda, mostra sentit crític quan expressa de manera molt senzilla les emocions, sensacions i idees que li transmet la música escoltada. Es mostra sensible i respectuós davant de les músiques escoltades i els fragments musicals interpretats i compostos per ell o pels companys⁴⁸.

SEGON CICLE

Al final de segon cicle de primera ensenyança, quan l'alumne analitza la música escoltada, emprant de forma guiada diversos llenguatges (gràfic, corporal, literari), és coherent quan identifica i separa els elements de la música (ritme, tempo i dinàmica) amb la finalitat d'entendre-la més i gaudir-la. Així mateix, reconeix en la música escoltada les famílies instrumentals. També hi identifica amb coherència gèneres i estils musicals i descriu els diferents aspectes de l'obra i la situa en el seu context històric i cultural de forma pautada⁴⁹.

D'altra banda, mostra sentit crític quan analitza de manera autònoma la música i expressa de manera argumentada allò que li transmet com a emocions, sensacions i idees. Valora els aspectes comunicatius de la música atenent a la seva intencionalitat i funcionalitat en el propi llenguatge musical o en altres llenguatges (publicitat, cinema, teatre). Es mostra sensible i respectuós davant les músiques escoltades i davant la música interpretada o composta per ell i pels companys, i participa en la crítica musical col·lectiva. Així mateix, analitza amb sentit crític la seva interpretació i la valora, i això li permet millorar-la⁵⁰.

TERCER CICLE

Al final de tercer cicle de primera ensenyança, quan l'alumne analitza la música escoltada emprant com a recursos per a l'anàlisi diversos llenguatges (gràfic, corporal, literari), és coherent quan discerneix i identifica els elements de la música (ritme, melodia, tempo, dinàmica, timbre, harmonia) amb la finalitat d'entendre-la més i gaudir-la. Així mateix, reconeix en l'audició l'agrupació que interpreta la música i els instruments emprats. També hi identifica amb coherència l'estil i el gènere i situa l'obra musical en el seu context històric i cultural i argumenta la relació trobada entre ells. A més, empra com a recursos per a l'anàlisi de la música diversos llenguatges (gràfic, corporal, literari)⁵¹.

D'altra banda, mostra sentit crític quan analitza de manera autònoma la música i expressa de manera argumentada allò que li transmet com a emocions, sensacions i idees. Valora els aspectes comunicatius de la música atenent a la seva intencionalitat i funcionalitat en el propi llenguatge musical o altres llenguatges (publicitat, cinema, teatre). Es mostra sensible i respectuós davant les músiques escoltades i davant la música

⁴⁷ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 13, "Empatia" i 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües".

⁴⁸ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 5, "Respecte"; 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 13, "Empatia" i 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües".

⁴⁹ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació" i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

⁵⁰ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 2, "Valorar la diversitat cultural"; 4, "Obertura a la diversitat cultural i a altres creences, visions del món i pràctiques"; 5, "Respecte"; 10, "Habilitats d'aprenentatge autònom"; 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 13, "Empatia"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació" i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

⁵¹ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació" i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

interpretada o composta per ell i pels companys, i participa en la crítica musical col·lectiva. Així mateix, analitza amb sentit crític la seva interpretació i la valora, i això li permet millorar-la⁵².

⁵² Es relaciona amb les competències de cultura democràtica del Consell d'Europa: 2, "Valorar la diversitat cultural"; 4, "Obertura a la diversitat cultural i a altres creences, visions del món i pràctiques"; 5, "Respecte"; 10, "Habilitats d'aprenentatge autònom"; 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 13, "Empatia"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicativa i plurilingües" i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

Recursos d'aprenentatge

Els tres blocs de recursos en què es divideix l'àrea s'han generat a partir de l'anàlisi de l'experiència directa i vivencial que es pot tenir amb la música. Si pensem per un moment en un concert, ens adonarem que hi apareixen diferents rols o tipus de relació amb la música, de manera que es forma un triangle de relacions: el públic, els intèrprets i la composició.

El primer bloc, "Creació musical", és la font i es refereix als compositors i a les persones que han creat la música que sona. El segon bloc, "Expressió, participació i interpretació", fa referència al món dels intèrprets de la música, aquells que són a l'escenari. El tercer bloc, "Anàlisi musical", apunta principalment al públic que escolta.

Tot i així, els tres blocs s'interrelacionen i es complementen. Per exemple, quan s'interpreta la música, simultàniament s'analitza i els recursos utilitzats per a l'anàlisi poden esdevenir recursos per a la creació. D'aquesta manera, uns mateixos recursos poden treballar-se des de les tres possibles mirades sobre el fet musical. És important tenir present aquesta interrelació i complementaritat perquè les persones tendim a decantar-nos per alguna de les tres vies i la suma de totes completa el fet musical com una celebració. Per aquest motiu, perquè ha de ser una celebració, l'aprenentatge de la música s'ha d'emprendre en el marc del joc. El joc és motivador i facilita l'aprenentatge en un context distès. El joc permet que l'error que es pot produir en l'aprenentatge tingui un pes relatiu, de manera que ofereix l'oportunitat de millorar la propera vegada.

Així doncs, el conjunt dels tres blocs de recursos i la seva interrelació pretenen fomentar la creació i l'expressió a través de processos musicals i artístics. Aquest aprenentatge cal enfocar-lo també des de la cerca o la creació de situacions musicals autèntiques, enteses com a situacions que posin l'alumnat en contacte amb la música en viu a través de la participació en concerts o audicions en viu o la participació en cercaviles, entre altres possibles situacions a l'abast dels alumnes, per crear així produccions musicals en què, tanmateix, el més important és el procés de creació, fomentant la reflexió i l'opinió personal en relació amb la música composta, interpretada o escoltada.

Finalment, cal tenir present que, perquè la música sigui accessible, apreciada i gaudida, s'han de considerar els principis relatius a l'evolució natural, instintiva i espontània de l'alumnat. És a dir, sentir abans d'aprendre (procés cognitiu/maduratiu). També és cabdal la motivació de l'alumnat, l'estimulació de l'autoestima i la potenciació del treball en equip, sempre assegurant l'atenció a la diversitat, ja que la música permet ser treballada des de molts nivells d'aprofundiment i des de diferents ritmes d'aprenentatge.

Bloc 1. Creació musical

La creació musical està molt relacionada amb els altres dos blocs de recursos. Inclou la composició musical i coreogràfica, així com els diversos mitjans per recollir la música, siguin partitures convencionals o no convencionals i enregistraments sonors o audiovisuals.

Cal entendre els recursos que inclou aquest bloc com a elements essencials per a la creació de música i de coreografies. La composició o improvisació de música partint de cèl·lules rítmiques i melòdiques, frases musicals de pregunta i resposta i patrons musicals que poden esdevenir eines per a la creació de petits fragments amb lletra i sense lletra. Per altra banda, la creació de coreografies es planteja també a partir de l'aprenentatge de models de moviments, de passos i de seqüències musicals i coreogràfiques.

Aquest bloc també aprofundeix en el registre de les creacions en diversos formats, com àudio, audiovisual i paper. En aquest sentit les tecnologies esdevenen eines facilitadores de la composició, l'edició i la reproducció musical.

Per crear música, l'alumnat necessitarà pautes molt clares i senzilles i, si escau, prou flexibles, de manera que el procés potenciï tota la seva capacitat creativa. La sonorització de motius concrets com imatges o vídeos és un estimul important, així com l'ús de motius sonors o musicals a tall de possibles temes o bé l'ús de motius plàstics i gràfics a tall de disparadors de la creativitat musical.

Bloc 1. Creació musical

1r CICLE	2n CICLE	3rCICLE
FETS I CONCEPTES		
En relació amb l'àmbit expressiu		
Els elements de la creació musical • Figures musicals (ritme) • Notes musicals (altura del so) • La melodia (seqüència de notes musicals) • L'harmonia (seqüència d'acords, superposició de melodies) • Els patrons i els obstinats		
Les cèl·lules rítmiques	Les cèl·lules i patrons melòdics Les preguntes (suspensiva) i les respostes (conclusiva) musicals Els patrons obstinats i rítmics	El ritme, la melodia i l'harmonia Els patrons obstinats rítmics, melòdics i harmònics
PROCEDIMENTS		
La creació de peces musicals senzilles		
Exploració, experimentació i reproducció en la creació de cèl·lules rítmiques amb objectes i instruments	Experimentació i creació de peces musicals partint de patrons rítmics donats per algun tipus de dispositiu digital	Experimentació i creació de peces musicals amb objectes, instruments i tot tipus de dispositius digitals

	Creació de peces musicals a partir de la reproducció de patrons rítmics, melòdics i harmònics	
La creació de coreografies a partir de música popular, tradicional o contemporània		
Exploració, experimentació i reproducció de moviments corporals individuals i en grup de passos i moviments bàsics de la dansa tradicional i el ball lliure	Experimentació i creació de passos i posicions de dansa tradicional i dansa moderna i passos lliures a partir de moviments corporals individuals o en grup amb interacció i desplaçaments	Experimentació i creació de coreografies en grup a partir de passos i moviments del ball i la dansa tradicional, moderna i contemporània
La partitura, l'enregistrament mitjançant la notació i l'enregistrament sonor		
Notació convencional o no convencional Enregistrament de les produccions musicals mitjançant els recursos a l'abast	Notació convencional o no convencional Enregistrament de les produccions musicals mitjançant els recursos a l'abast	Notació convencional o no convencional Enregistrament de les produccions musicals mitjançant els recursos a l'abast
ACTITUDS I VALORS		
Valoració de la creació musical i la composició		
Interès per la creació musical	Respecte per la creació musical	Valoració de la creació musical i la pròpia composició
Valoració dels diversos mitjans per recollir la música		
Interès pels diversos mitjans per recollir la música (partitura o enregistrament audiovisual)	Respecte pels diversos mitjans per recollir la música (partitura o enregistrament audiovisual)	Valoració dels diversos mitjans per recollir la música (partitura o enregistrament audiovisual)

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

La creació de música i coreografies implica la mobilització de recursos corresponents al llenguatge i a les normes de l'expressió musical per transmetre a través de la música les pròpies idees, emocions i sensacions.

El treball en equip estimula la creativitat, mitjançant la pluja d'idees o altres tècniques creatives, i aporta riquesa a la construcció en comú d'un discurs musical.

La creació de música i coreografies implica la realització de produccions que presentin una estructura simple en què es combinin diverses parts i es mostrin unes intencionalitats expressives i comunicatives. No obstant això, cal tenir en compte que, gairebé més important que el producte, és essencial posar tota l'atenció en el procés de realització de la música o la coreografia en si mateix, ja que l'obra artística està sempre en constant evolució.

Bloc 2. Expressió, participació i interpretació

Aquest bloc agrupa els principals recursos relacionats amb la improvisació i la interpretació musical vocal, instrumental i corporal.

En relació amb la interpretació vocal, aquest bloc desenvolupa els recursos expressius i ha de tenir present tot allò que està relacionat amb la salut vocal i de l'aparell fonador, així com la consciència sobre la higiene i la cura de la veu.

En relació amb la interpretació instrumental, desenvolupa la pràctica i les seves tècniques fonamentals. Aquí també cal destacar la presència de recursos relacionats amb la cura dels instruments musicals i l'exploració de les possibilitats sonores d'objectes quotidians.

La improvisació és un dels recursos transversals en l'educació musical. Aquesta improvisació s'ha d'entendre en el marc de la interpretació i en un context de joc sonor.

S'inicia a primer cicle com a exploració del món sonor i corporal mitjançant estímuls musicals, com poden ser models basats en ritmes i melodies, i extramusicals com, per exemple, dibuixos, línies i punts. Posteriorment, ja a segon i tercer cicles, es treballarà sobre la base de patrons rítmics, melòdics i coreogràfics que afavoreixen uns resultats òptims en la improvisació.

La interpretació de petites obres vocals, instrumentals i danses cal entendre-la principalment en grup, potenciant en la mesura del possible l'experiència de la interpretació musical en viu.

Bloc 2. Expressió, participació i interpretació

1r CICLE	2n CICLE	3r CICLE
FETS I CONCEPTES		
En relació amb l'àmbit expressiu		
Els elements de la música		
La pulsació, les figures musicals, el ritme, el tempo i el compàs	La melodia i les notes musicals, la dinàmica	Els acords i l'harmonia
La veu, el cos i els instruments com a mitjà d'expressió musical		
La cançó com a mitjà d'expressió musical	Els instruments de percussió indeterminada i determinada	L'aparell fonador i respiratori La veu i el cos com a instruments Els instruments rítmics, melòdics i harmònics
La direcció orquestral, les seves funcions		
Les pautes i l'equilibri L'escolta del director	Definició de les pulsacions, els compassos i portar el tempo Indicador d'entrada de cada veu, moviment o instrument	La interacció amb els intèrprets i el públic Coordinació dels assajos, unificació de la idea musical i millora dels resultats sonors

PROCEDIMENTS		
Improvisació vocal, instrumental i corporal		
Exploració vocal, instrumental i corporal a partir d'estímul musicals i altres llenguatges: extramusicals (dibuixos, textos, fotografies...)	Improvisació vocal, instrumental i corporal d'esquemes rítmics i melòdics a partir d'una base o patró musical	Improvisació vocal, instrumental i corporal, individual i col·lectiva sobre acords i escales pentatòniques Planificació i organització d'esdeveniments musicals a través dels recursos personals i materials disponibles
Assaig		
Experimentació amb la veu, el cos, objectes i instruments en la reproducció de sons	Realització de proves mitjançant la veu, el cos, objectes i instruments a partir de pautes donades	Cercar les possibilitats sonores i expressives de la veu, el cos i els instruments a partir d'una peça musical composta
Interpretació vocal		
Interpretació de cançons a l'uníson Interpretació de cànons	Interpretació de cançons amb acompanyament rítmic i/o harmònic Interpretació a dos veus	Interpretació amb acompanyaments vocals harmònics
Interpretació instrumental		
Interpretació amb objectes i instruments de percussió Interpretació de melodies senzilles	Interpretació grupal col·lectiva amb tubs musicals (<i>boomwackers</i>) de melodies o acompanyaments	Interpretació orquestral
Interpretació de danses i coreografies		
Interpretació de danses infantils i populars de caràcter festiu Interpretació de la música escoltada a partir del moviment corporal lliure i espontani	Interpretació de danses populars amb canvi de parella Interpretació de danses d'Andorra Interpretació de les coreografies creades	Interpretació de danses populars d'arreu del món (fent cadena i canvis de posició) Interpretació de coreografies creades
ACTITUDS I VALORS		
Valoració de la veu i cura dels instruments		
Interès per cuidar la veu Interès per tenir cura dels instruments musicals	Interès per la millora del color vocal Valoració i cura dels instruments musicals	Respecte per la pròpia veu i la dels altres Implicació en el manteniment dels instruments musicals
Atenció, respecte i valoració de l'obra col·lectiva		
Respecte per la interpretació	Interès per la interpretació d'obres musicals i respecte per	Valoració del treball en grup i de les normes (el silenci, l'atenció,

dels companys i companyes Atenció per la persona que assumeix el paper de la direcció	les normes en el treball en grup Respecte per la persona que assumeix el paper de la direcció	l'escolta dins del grup, l'adaptació) que comporta aquest tipus de treball Valoració del paper de la direcció
Acceptació / reconeixement de les possibilitats expressives		
Acceptació de les pròpies possibilitats expressives Respecte per les possibilitats expressives dels altres	Respecte per les possibilitats expressives dels altres Acceptació de les pròpies possibilitats expressives Valoració de les capacitats expressives	Respecte per les possibilitats expressives dels altres Acceptació de les pròpies possibilitats expressives Explotació de les capacitats expressives individuals
Participació en la interpretació, la direcció i l'avaluació de representacions musicals		
Participació activa en esdeveniments musicals de l'escola i de l'entorn	Participació activa en esdeveniments musicals de l'escola i de l'entorn	Col·laboració en esdeveniments musicals a través dels recursos personals i materials disponibles

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Cal entendre la veu, el cos i els objectes com un tot amb el qual l'alumne explorarà les seves possibilitats expressives des del joc i l'experimentació, per separat o bé fent una combinació adequada d'aquests mitjans expressius.

Es treballa a partir de l'experimentació, el reconeixement i la identificació del contingut musical d'allò que l'alumne ha d'interpretar, sigui a través de l'audició i reproducció de la música o de la lectura molt senzilla de la música en format de partitura convencional o no convencional, o mitjançant altres suports com musicogrames.

En aquest sentit, és imprescindible que es procuri la fidelitat a l'obra musical, però sempre dins una concepció flexible del que significa fidelitat, adequada a les possibilitats de l'alumne, segons la seva edat i moment evolutiu.

Tot i així, les situacions d'interpretació i improvisació en clau de joc grupal són les més idònies per estimular la comunicació musical i emocional entre els alumnes. La interpretació musical esdevé una oportunitat singular d'explorar l'univers creatiu propi i de les altres persones i de fomentar el respecte per altres formes d'expressió.

En el treball en grup és clau que l'alumne aprengui a respectar els acords que pren el grup quan s'interpreta una composició musical que implica més d'una part.

Finalment, la col·laboració en esdeveniments musicals, a través dels recursos personals i dels materials disponibles, fomenta la capacitat de treball en equip. Així, ateses les diferents capacitats dels alumnes i en atenció a la diversitat, cal considerar que tots participen de l'esdeveniment musical en funció de les seves possibilitats i habilitats. Totes les habilitats musicals pròpiament dites, però també altres habilitats com les narratives, les corporals, les gestuals o les visuals i plàstiques, que entren en joc per fer possible el fenomen musical són vàlides a l'efecte de l'acte d'interpretació musical.

Bloc 3. Anàlisi musical

A la primera ensenyança es posen les bases per al desenvolupament del pensament i de la consciència històrica dels nens i de les nenes, és a dir, perquè sàpiguen pensar-se dins de la història, sàpiguen on són, d'on venen i cap on volen anar. Comprendre els seus antecedents -familiars, locals, comunitaris...- és clau perquè s'ubiquin en el present i perquè, des del present, des de les evidències i des de la memòria del passat, coneguin, analitzin i interpretin el que va succeir en altres temps i les seves repercussions en el present. I també perquè sàpiguen que el present serà passat i que és el moment des del qual es construeix el futur.

El passat d'Andorra, de la família dels alumnes, de la localitat i alguns esdeveniments del passat d'Europa i del món són l'objecte per al desenvolupament del pensament i de la consciència històrica. Un pensament i una consciència que requereixen l'aprenentatge de fets i de problemes i dels conceptes que els donen sentit. Aquests conceptes no han estat construïts pensant en la ciutadania jove que estudia i aprèn història. En general, són conceptes complexos i força abstractes que cal ensenyar de manera progressiva i exemplificant-los amb moltes situacions i fets diferents.

També aquest mateix passat -els exemples seleccionats en la proposta- és la base per al desenvolupament del pensament històric. Això vol dir pensar críticament els fets, construir arguments recolzats en evidències i fonts històriques que, prèviament, han d'identificar amb el context i obtenir-ne la informació pertinent per construir relats personals. L'alumnat haurà d'acabar la primera ensenyança identificant canvis i continuïtats, evidències i fonts primàries i secundàries, causes i conseqüències, arguments i contraarguments, fets i opinions. I haurà de poder jutjar les conseqüències que determinats fets del passat van tenir per a la societat andorrana en el passat, però també en el present.

Bloc 3. Anàlisi musical

1r CICLE	2n CICLE	3r CICLE
FETS I CONCEPTES		
En relació amb l'àmbit receptiu		
Les característiques de la música. Els paràmetres del so		
Les intensitats Les durades Les altures Classificació dels timbres Exploració dels ambients sonors i els seus materials	El ritme, les dinàmiques i el tempo Les famílies d'instruments: de corda, de vent, de percussió...	L'expressió: la dinàmica, el tempo, els timbres els matisos La polirítmia, la polifonia i l'harmonia
Els gèneres i estils musicals		
La música i els contes La música infantil	La música vocal i la música instrumental La música tradicional, la música clàssica, el jazz i la música moderna El patrimoni musical d'Andorra i del Pirineu	La música a la publicitat, al cinema i a les arts escèniques La fusió d'estils Les agrupacions vocals i instrumentals

PROCEDIMENTS		
Identificació, discriminació, anàlisi i classificació de la música		
Identificació de les durades, de les altures, de les intensitats i dels timbres Anàlisi de les durades, de les altures, de les intensitats i dels timbres Classificació de les durades, de les altures, de les intensitats i dels timbres	Identificació de ritmes, dinàmiques, tempo i famílies instrumentals Anàlisi de ritmes, dinàmiques, tempo i famílies instrumentals Classificació de ritmes, dinàmiques, tempo i famílies instrumentals	Identificació i anàlisi de la música en la crítica musical
Identificació i contextualització del fet musical en l'entorn		
Diferenciació dels diferents aspectes de l'obra musical en relació amb el seu context (història, personatge, indret, emoció...) Descripció de diferents aspectes de l'obra musical en relació amb un context (història, personatge, indret, emoció...)	Identificació dels diferents aspectes de l'obra musical en relació amb agrupacions i estils (tradicional, clàssic, jazz, modern) Descripció dels diferents aspectes de l'obra musical en relació amb agrupacions i estils (tradicional, clàssic, jazz, modern) Recerca d'algunes manifestacions artístiques tradicionals del Principat d'Andorra	Localització de l'obra musical en el seu entorn sociocultural: estils com el rock, el jazz, la música antiga i la música oriental
Anàlisi de músiques escoltades a partir d'altres llenguatges		
Vivència i representació lliure de l'obra escoltada a través de moviments, dibuixos, grafies, jocs musicals i danses Relació de la música escoltada amb les emocions i les sensacions	Reflexió i representació guiada de l'obra escoltada a través de musicogrames, moviments corporals i produccions plàstiques Relació de la música escoltada amb les idees, les emocions i les sensacions	Argumentació i representació autònoma de l'obra escoltada a través de tots els llenguatges artístics que es tinguin a l'abast (visual, plàstic, fotogràfic, teatral, audiovisual, corporal, etc.) Relació de la música escoltada amb la intenció comunicativa
Incorporació de la música als treballs escolars		
Anàlisi de la música com a font de comunicació i llenguatge Anàlisi d'exemples musicals en els mitjans de comunicació audiovisual	Selecció de fragments musicals com a acompanyament d'altres llenguatges Elaboració de fragments musicals com a suport a altres llenguatges	Crítica de models d'exposició i interpretació Elaboració creativa de models d'exposició i interpretació

ACTITUDS I VALORS		
Interès, curiositat i valoració de tot tipus de música		
Interès per la música Curiositat pels fenòmens musicals com a font de gaudi i de benestar musical	Interès i respecte pel patrimoni musical d'Andorra Valoració de les produccions musicals i interès per aquestes produccions en l'anàlisi dels diferents continguts en la seva composició	Sensibilitat i respecte envers la diversitat de manifestacions artístiques, tradicionals, històriques o contemporànies, com a elements d'expressió i identificació cultural
Valoració del silenci i respecte per l'acte musical col·lectiu		
Valoració del silenci i respecte per les normes de comportament en una audició	Valoració del silenci i interès per mantenir l'actitud d'escolta en els espectacles musicals	Interès i respecte pels actes musicals col·lectius
Valoració de la crítica musical		
Respecte i valoració de la pròpia opinió sobre la música	Interès per l'elaboració d'una crítica musical reflexiva	Participació amb respecte en la construcció col·lectiva d'una crítica musical

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

L'anàlisi musical ha de potenciar que l'alumne aprengui a assenyalar les característiques principals de la música escoltada i a interpretar el significat del missatge musical. Així mateix, ha de potenciar que l'alumne doni la pròpia opinió sobre la música escoltada. En aquest sentit cal que l'alumne entri en contacte amb una diversitat d'estils i gèneres i prengui consciència del fenomen musical i sonor.

La identificació de les característiques principals de la música escoltada consisteix en la discriminació, per exemple, dels instruments emprats, els ritmes, les melodies, les dinàmiques i l'harmonia, i també de l'estructura de la música escoltada. Aquesta anàlisi bàsicament formal de la música cal que es complementi amb una anàlisi del contingut i, per tant, del missatge musical que es vol transmetre.

L'anàlisi ha de permetre a l'alumne formar-se una opinió pròpia de la música i compartir-la amb els altres. Per treballar aquests aspectes, serà essencial la utilització del debat en petit o gran grup i la potenciació de situacions desinhibides en què es pugui estimular l'opinió personal i espontània fomentant la utilització del vocabulari més adequat i l'actitud de respecte envers l'opinió dels altres.

Quadres de síntesi

Quadre de síntesi de la C1

Criteris d'avaluació

CA1. Pertinència

CA2. Coherència

Expectatives de final de 1r cicle

Al final de primer cicle de primera ensenyança, quan l'alumne crea fragments musicals i coreografies, mostra pertinència quan reproduceix cèl·lules rítmiques que ja té integrades en els seus recursos expressius. Realitza ritmes seleccionant timbres i elements musicals integrats. Segueix la pulsació i el temps fort de cançons senzilles a mode d'acompanyament rítmic. En el cas de les coreografies, executa lliurement moviments, passos i desplaçaments apresos seguint una música donada.

D'altra banda, l'alumne aconsegueix una resposta coherent entre l'expressió dels elements musicals en una peça musical. En la creació de coreografies, també aconsegueix una resposta coherent en relació amb el que la música transmet a partir de moviments integrats.

Expectatives de final de 2n cicle

Al final de segon cicle de primera ensenyança, quan l'alumne crea fragments musicals i coreografies, utilitza amb pertinència cèl·lules rítmiques a partir de les que ja té integrades en els seus recursos expressius. Realitza ritmes seleccionant timbres i elements musicals integrats, atenent a figures musicals, dinàmica i tempo. Elabora ritmes i obstinats per acompanyar cançons senzilles de manera pertinent. En el cas de les coreografies, selecciona i combina, a partir d'unes pautes donades, moviments, passos i desplaçaments seguint una música donada.

D'altra banda, l'alumne crea de manera coherent amb intencionalitat expressiva la seva obra musical. També aconsegueix una coherència entre els diferents elements musicals emprats en aquesta creació. Pel que fa a les coreografies, aplica els elements corporals en l'obra coreogràfica en coherència amb la finalitat expressiva

Expectatives de final de 3r cicle

Al final de tercer cicle de primera ensenyança, quan l'alumne crea fragments musicals i coreografies, utilitza i combina amb pertinència cèl·lules rítmiques a partir de les que ja té integrades en els seus recursos expressius. Selecciona timbres i elements musicals atenent a figures musicals, dinàmica, tempo i paràmetres sonors. Elabora ritmes i obstinats i els combina entre ells de manera pertinent. En la creació de coreografies, l'alumne crea i combina de manera pertinent coreografies a partir de músiques donades o de lliure elecció.

D'altra banda, l'alumne aplica els recursos expressius (instruments musicals, objectes sonors, el propi cos com a instrument) en coherència amb la intencionalitat expressiva de la creació musical. També aconsegueix una coherència entre els diferents elements emprats en aquesta creació. En la creació de coreografies té en compte la intencionalitat de la tasca per aconseguir una resposta coherent amb la seva dificultat i la finalitat expressiva.

Quadre de síntesi de la C2

Criteris d'avaluació

CA1. Precisió

CA2. Desinhibició

Expectatives de final de 1r cicle

Al final de primer cicle de primera ensenyança, quan l'alumne interpreta música amb la veu, el cos, objectes i instruments, és precís quan imita ritmes, melodies i moviments corporals amb relativa precisió i seguint les pautes de direcció. A més, també és capaç de llegir amb relativa precisió ritmes bàsics i melodies simples, així com d'interpretar amb relativa precisió moviments corporals apresos.

D'altra banda, l'alumne interpreta la música amb desinhibició (evitant tensions, de manera relaxada), alhora que expressa emocions i sentiments en produccions senzilles, prèviament treballades.

Expectatives de final de 2n cicle

Al final de segon cicle de primera ensenyança, quan l'alumne interpreta música amb la veu, el cos, objectes i instruments, és precís, tant en la interpretació individual com en grup, quan executa ritmes, melodies, passos i moviments corporals. L'alumne s'integra en un conjunt coral, musical i corporal.

D'altra banda, segueix la seqüència d'un procés establert de manera desinhibida, seguint les pautes de direcció. A més, a l'hora d'emprar la veu, el cos i els instruments musicals, valora les seves capacitats expressives i les explota en totes les seves possibilitats per expressar emocions i sentiments. A l'hora d'improvisar amb instruments, cantant o ballant dins un grup, l'alumne interpreta ritmes i melodies seguint una harmonia i fent moviments corporals lliures i espontanis.

Expectatives de final de 3r cicle

Al final de tercer cicle de primera ensenyança, quan l'alumne interpreta música amb la veu, el cos, objectes i instruments, és precís, tant en la interpretació individual com en grup, quan superposa melodies com a polifonies i acords com a harmonies, així com ritmes i polirítmies. Col·labora en la interpretació grupal de manera autònoma per tal d'aconseguir una cohesió dins la interpretació en equip. A més, s'espera que la seva interpretació sigui al màxim de fidel possible a la peça musical original amb un bon grau de precisió.

D'altra banda, l'alumne fa una interpretació, individualment o en grup, de manera desinhibida en un moment de la peça treballada, ja sigui amb la veu, el cos, objectes o instruments. En la interpretació en grup, valora i respecta les possibilitats expressives, tècniques i musicals dels altres. Finalment, l'alumne fa una petita improvisació individual de manera desinhibida en un moment de la interpretació, ja sigui amb la veu, el cos, objectes o instruments, arribant a una producció equilibrada en recursos.

Quadre de síntesi de la C3

Criteris d'avaluació

CA1. Coherència

CA2. Sentit crític

Expectatives de final de 1r cicle

Al final de primer cicle de primera ensenyança, quan l'alumne analitza la música escoltada emprant de forma guiada diversos llenguatges (gràfic, corporal, literari), és coherent quan identifica i classifica les intensitats, les durades i les altures de la música, amb la finalitat d'entendre-la i gaudir més. Així mateix, reconeix els paràmetres del so a partir de l'exploració d'ambients sonors i identifica els materials i instruments que els generen. També hi identifica amb coherència alguna emoció, sentiment, idea o personatge.

D'altra banda, mostra sentit crític quan expressa de manera molt senzilla les emocions, sensacions i idees que li transmet la música escoltada. Es mostra sensible i respectuós davant de les músiques escoltades i els fragments musicals interpretats i compostos per ell o pels companys.

Expectatives de final de 2n cicle

Al final de segon cicle de primera ensenyança, quan l'alumne analitza la música escoltada, emprant de forma guiada diversos llenguatges (gràfic, corporal, literari), és coherent quan identifica i separa els elements de la música (ritme, tempo i dinàmica) amb la finalitat d'entendre-la més i gaudir-la. Així mateix, reconeix en la música escoltada les famílies instrumentals. També hi identifica amb coherència gèneres i estils musicals i descriu els diferents aspectes de l'obra i la situa en el seu context històric i cultural de forma pautada.

D'altra banda, mostra sentit crític quan analitza de manera autònoma la música i expressa de manera argumentada allò que li transmet com a emocions, sensacions i idees. Valora els aspectes comunicatius de la música atenent a la seva intencionalitat i funcionalitat en el propi llenguatge musical o en altres llenguatges (publicitat, cinema, teatre). Es mostra sensible i respectuós davant les músiques escoltades i davant la música interpretada o composta per ell i pels companys, i participa en la crítica musical col·lectiva. Així mateix, analitza amb sentit crític la seva interpretació i la valora, i això li permet millorar-la.

Expectatives de final de 3r cicle

Al final de tercer cicle de primera ensenyança, quan l'alumne analitza la música escoltada emprant com a recursos per a l'anàlisi diversos llenguatges (gràfic, corporal, literari), és coherent quan discerneix i identifica els elements de la música (ritme, melodia, tempo, dinàmica, timbre, harmonia) amb la finalitat d'entendre-la més i gaudir-la. Així mateix, reconeix en l'audició l'agrupació que interpreta la música i els instruments emprats. També hi identifica amb coherència l'estil i el gènere i situa l'obra musical en el seu context històric i cultural i argumenta la relació trobada entre ells. A més, empra com a recursos per a l'anàlisi de la música diversos llenguatges (gràfic, corporal, literari).

D'altra banda, mostra sentit crític quan analitza de manera autònoma la música i expressa de manera argumentada allò que li transmet com a emocions, sensacions i idees. Valora els aspectes comunicatius de la música atenent a la seva intencionalitat i funcionalitat en el propi llenguatge musical o altres llenguatges (publicitat, cinema, teatre). Es mostra sensible i respectuós davant les músiques escoltades i davant la música interpretada o composta per ell i pels companys, i participa en la crítica musical col·lectiva. Així mateix, analitza amb sentit crític la seva interpretació i la valora, i això li permet millorar-la.